

Спеціальність: 025 Музичне мистецтво.
Освітня програма: Музичне мистецтво.
Рівень вищої освіти: другий (магістерський).
Назва навчальної дисципліни: Історія виконавства
Статус дисципліни: вибіркова.
Мова навчання: українська.
Семестр: 1
Кредити ЄКТС: 5.

Програмні результати навчання: передбачають узагальнення раніше вивченої термінології музичного мистецтва та розширення професійного понятійного апарату. Забезпечує поглиблення знань про особливості музичного виконавства як галузі практичної діяльності, його функції, структуру, різновиди; основні етапи еволюції музичного виконавства як різновиду професійного музичного мистецтва; різновиди виконавського мистецтва та особливості їх становлення; естетичні засади виконавського мистецтва; понятійний апарат в галузі музичного виконавства.

Студентам надаються знання про особливості жанрів та стилів певної доби, засоби музичної виразності, складові аналізу музичних творів, змісту музичного мистецтва в контексті формування мистецьких цінностей, естетичних ідеалів та національної свідомості. Удосконалюються вміння та навички аналітичної діяльності та художнього виконання твору під час художньої взаємодії зі слухачами та виконавцями.

Розділи та теми навчальної дисципліни:

Розділ 1. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ВИКОНАВСЬКОГО МИСТЕЦТВА ВІД ПЕРВІСНОГО СУСПІЛЬСТВА ДО ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XVIII СТОЛІТТЯ

Тема 1.1. Естетика музичного виконавства від первісного суспільства до Середньовіччя.

Музичне виконавство в системі мистецтв. Музика у системі синкретичного мистецтва стародавнього світу:

- 1) Передумови становлення та розвитку вокального мистецтва. Морально-виховна роль музики в ученнях мислителів Античності. Практика музикування в Стародавній Греції та Римській імперії: вокальні та інструментальні школи.
- 2) Протоестрадні форми вокального виконавства: форми вокального виконавства, що мали ознаки естрадних у історії розвитку музичного мистецтва. Еволюція змісту поняття «естрадне вокальне мистецтво».

Музичне виконавство Середньовіччя в церковна та світській культурах:

- 1) Специфіка церковного хорового співу та специфіка співацьких шкіл. Особливості виконання релігійної музики. Французька вокальна школа XVII-XVIII ст.

- 2) Музичні інструменти в католицькій церкві та у народному музичному мистецтві.
- 3) Виконавське мистецтво трубадурів, труверів та мінезингерів, як складова формування напрямів академічного та естрадного вокального виконавства.

Тема 1.2. Виконавське мистецтво доби Відродження.

Естетика музичного мистецтва епохи Відродження:

- 1) Музичне виконавство в аристократичному середовищі та діяльність «академій».
- 2) Розвиток органних жанрів: специфіка гри на інструменті.
- 3) Історія виникнення та різновиди клавірних інструментів.
- 4) Сценічні музичні вистави в Італії та Франції. Опера та вокальне виконавство XVI-XVII ст.. Російська вокальна школа. Старовинна церковна музика.

Тема 1.3. Естетика музичного виконавства кінця XVII – першої половини XVIII століття.

Світські музичні капели та специфіка їх функціонування. Музичне виконавство та техніка *basso continuo*.

- 1) Клавесинна та органна виконавські школи. Концертні жанри стилю Бароко та Рококо. Творчість Г. Ф. Генделя та І. С. Баха. Виконавська діяльність французьких клавесиністів.
- 2) Виконавська скрипкова школа та розвиток інструментів духової групи. Концертні жанри для інструментів-соло. Жанр *concerto grosso* та формування оркестру. Формування інструментальних жанрів в першій половині XVIII ст.
- 3) Барокова опера: особливості музично-театрального виконавства кінця XVII – першої половини XVIII ст. Феномен співаків-кастратів. Порівняння оперного жанру Італії та Франції.

Розділ 2. РОЗВИТОК МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКИХ ШКІЛ ВІД ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XVIII СТОЛІТТЯ ДО СУЧАСНОСТІ

Тема 2.1. Естетика виконавства та характерні стильові особливості концертування доби Класицизму.

Музична культура Австрії та Німеччини XVIII ст. Придворні музичні капели та специфіка їх функціонування. Загальна характеристика придворного музикування.

- 1) Інтерпретація фортепіанних творів Й. Гайдна, В. А. Моцарта та Л. Бетховена. Салонно-віртуозний напрям у фортепіанному мистецтві кінця XVIII – початку XIX ст.
- 2) Розвиток оркестрового виконавства. Симфонічна творчість віденських класиків. Порівняння класичного та барокового оркестрів.
- 3) Вокально-хорові жанри доби. Реформація оперного жанру у творчості К. Глюка та В. А. Моцарта.

4) Розвиток диригентської школи та Камерне виконавство. Музичні «академії» та формування громадської концертної практики. Капельмейстерська діяльність Л. Шпора, Г. Спонтіні.

Тема 2.2. Естетика виконавства Романтизму.

Естетика Романтизму в музиці: публіцистичне надбання Р. Шумана, Г. Берліоза, Р. Вагнера, Ф. Ліста.

1) Формування диригентського виконавства як мистецтва інтерпретації. Диригентська творчість К.М. Вебера, Ф. Мендельсона-Бартольдї, Г. Берліоза, Р. Вагнера, Ф. Ліста.

2) Становлення та розвиток фортепіанної виконавської школи. Видатні виконавці епохи Романтизму: К.М. Вебер, Ф. Шопен, Р. Шуман, Ф. Лїст, Н. Паганїні, Г. фон Бюлов. Російська фортепіанна школа.

3) Історичний розвиток естрадного вокального мистецтва з сер. ХІХ ст. до початку ХХ ст.

4) Італійська та велика французька опера ХІХ столїття: видатні композитори та виконавці. Порівняльна характеристика національних шкіл академічного співу.

5) Італійська та французька скрипкова школа ХІХ ст. та розвиток сучасної школи виконавства на струнно-смичкових інструментах.

6) Реформування симфонїчних жанрів та склад оркестру ХІХ ст. Виникнення та розвиток інструментів мідно-духової групи.

Тема 2.3. Світове музичне виконавство ХХ – початку ХХІ ст.

Професійне музичне виконавство Європи та Америки ХХ ст. Музичне виконавство та державна політика:

1) Специфіка музично-театральних жанрів ХХ столїття. Провідні виконавці-солїсти та оперні трупи Європи і Америки. Національні вокальні школи ХХ ст.

2) Естрада як концертний вираз побутового музичного спілкування. Диференціяція естрадного вокального мистецтва та розквіт естрадного вокального мистецтва ХХ ст. Стильова різноманїтність естрадного виконавства в країнах зарубїжжя.

2) Провідні оркестрові колективи. Пошуки нової музичної мови. Джаз та інструментальна виконавська специфіка. Розвиток електроінструментів. Академічна інструментальна музика та світове концертне виконавство ХХ столїття.

3) Місце громадської концертної діяльності в країнах Європи та Америки. Диригентська практика. Історія розвитку фестивалів та конкурсів диригентського спрямування.

4) Новації у піанїзмі ХХ ст. та сучасний погляд на фортепіанне виконавство. Провідні піанїсти Європи ХХ столїття.

5) Розвиток народних ансамблів та фольклорне в різних країнах світу.

Тема 2.4. Музичне виконавство України.

Роль та місце музичного виконавства в культурі України ХХ ст. та сьогодення:

- 1) Розвиток вокально-хорової української школи з XVII до сьогодення: загальна характеристика. Українська опера: еволюція жанру. Світова діяльність видатних оперних співаків України. Основні принципи і методи української вокальної педагогіки та виконавства (вокальні педагоги О. Мишуга, О. Муравйова).
- 2) Розвиток естрадного вокального мистецтва в Україні та його найяскравіші представники.
- 3) Розвиток фортепіанного мистецтва в Україні. Фортепіанна творчість українських композиторів ХХ-XXI ст. Провідні піаністи України та їх світова концертно-виконавська діяльність.
- 4) Симфонічна музика України ХХ-XXI століття: загальна характеристика розвитку.
- 5) Українське народно-інструментальне виконавство: особливості функціонування в Україні та його різновиди.
- 6) Аматорське мистецтво України ХХ-XXI століття. Хорові та інструментальні ансамблі та їх виконавські напрями.

Вид семестрового контролю: залік – 1.

Рекомендована література:

Основна література

1. Андросова Д.В. Мінімалізм в музиці / Д. В. Андросова : [посібник з курсу історії та муз. виконавства]. – Одеса, 2009. – 180 с.
2. Антонюк В. Українська вокальна школа: етнокультурологічний аспект: Монографія. Київ: Українська ідея, 2001. 144 с.
3. Баранова Н. Джаз-музика ХХ століття. Мистецтво та освіта. 2006. № 1 (39). С. 19 – 21.
4. Барсова І. Книга про оркестр / І. Барсова. – К. : Муз. Україна, 1981. – 174 с.
5. Гнидь Б. Історія вокального мистецтва. Київ, 1997. С.234-239.
6. Гребенюк Н. Є. Вокально-виконавська творчість: Автореферат... доктора мист-ва (17.00.03). – К., 2000. – 39 с.
7. Грінченко М. Історія української музики. Київ: Спілка, 1922. 278 с.
8. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах : (українська академічна школа) : [підручник] / М. Давидов – К., НМФУім. П. І. Чайковського, 2005. – 419 с.
9. Зав'ялова О.К. Історія західноєвропейської музики: Навчальний посібник з курсу всесвітньої історії музичної культури для студентів факультетів пед. вузів зі спеціальностей «Хореографія» та «Образотворче мистецтво». Суми: Сум ДПУ ім. А.С. Макаренка, 2003. 72 с.

10. Іванов Є. Гармоніки, баяни, акордеони (духовні та матеріальні аспекти функціонування в музичній культурі України XIX – XX ст.) / Є. Іванов. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. – 71 с.
11. Исиченко-Бурцева Т. Н. Записки оперной певицы. – Х.: Каравелла, 1999. – 83 с.
12. Кауфман Л. Семен Гулак-Артемовский. – К.: Муз. Україна, 1981. – 52 с.
13. Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах (клавикорд, клавесин, форте'яно) XIV-XVIII ст. Київ: Освіта України, 2010. 415с.
14. Лігус О. М. Українська фортепіанна музика XIX – початку XX ст. у контексті європейського романтизму (жанрово-стильова динаміка) : монографія / О. М. Лігус. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 224 с.
15. Музична естетика античного світу / Вступний нарис і зібрання текстів проф. О.Ф. Лосева. – К.: Муз. Україна, 1974. – 217 с.
16. Откидач В. Рок-музика і світовий художній процес / В. Откидач. – Х.: ХДАК, 2005. – 294 с.
17. Прохорова Л. В. Українська естрадна вокальна школа: навчальний посібник. Вінниця, 2006. 345 с
18. Сташевський А. Я. Нариси з історії української музики для баяна / А.Я. Сташевський. – Луганськ : Поліграфресурс, 2006. – 152 с.
19. Станішевський Ю. Дмитро Гнатюк. – К.: Муз. Україна, 1975. – 167 с.
20. Українське мистецтво у полікультурному просторі / [заг. ред. О. Рудницької]. Київ: Екс ОГ, 2000. 134 с.
21. Українські співаки у спогадах сучасників. Автор-упор. І. М. Лисенко. Київ: Рада, 2003. 399 с.
22. Швачко Т. Вокальна школа: Традиції і сучасність. Київ: Музика, 1983. 56 с.

Додаткова література:

1. Борисова С. В. Талант і доля народного митця (нотатки про деякі відомі та невідомі сторінки життя і творчості А. Білошицького / С. В. Борисова, М. О. Литвинов // Актуальні питання баянно-акордеонного виконавства та педагогіки в мистецьких навчальних закладах: зб. статей і доповідей III міжнар. наук.-прак. конф., 26 – 28 грудня 2005 р., Луганськ / відп. ред. А. Я. Сташевський. – Луганськ: Знання, 2006. – Вип.2. – С. 165–172.
2. Голинський М. Т. Спогади. – К.: Молодь, 1993. – 368 с.
3. Гордійчук М. Музика і час: Розвідки і статті / М. Гордійчук. – К.: Муз.Україна, 1984. – 326 с.
4. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа): Підручник. – К.: НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2005. – 419 с.

5. Дрожжина Н. В. Феномен личности на эстраде: к методике анализа исполнительского имиджа (на примере творчества Эдит Пиаф). Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті : зб. наук. пр. вузів художньо-буд. профілю України і Росії . Харків: ХДАДіМ, 2008. Вип. 1/3. С. 15-20.

6. Історія української музики. В 6 т. / АН УРСР. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнографії ім. М.Т. Рильського ; Редкол. : М.М. Гордійчук та ін. – К., 1989-1991.

7. Мітіна В. Естетика і мистецтво: Навч. посібник / В. Мітіна. – К.: КНУБА, 2003. – 252 с.

8. Сапожник О. Популярна естрадна музика в Україні: історичний екскурс. Мистецтво та освіта. № 3, 2003. С. 15-18.

9. Шейко В. Культура. Цивілізація. Глобалізація (кінець ХІХ – початок ХХІ ст.): Моногр.: В 2 т. / В. Шейко. – Т. 1. – Х.: Основа, 2001. – 520 с.

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

Персональний комп'ютер або ноутбук, мультимедійний проектор та дошка, аудіо колонки, бездротовий доступ до мережі інтернет.

